

Soovitused distantsõppe perioodiks

Pärnu Linnavalitsuse haridusosakond
2020

Eessõna

Meditsiiniteadlased hoiatavad meid koroonaviiruse järgmise laine eest.

Teise laine saabumine võib tähendada lasteaedadele/koolidele üldist või osalist distantsõppele üleminekut.

Tark õpib teiste vigadest, rumal vaid enda omadest, ütleb vanasõna.

Loodetavasti oleme kõik täna rohkem valmis järgmiseks distantsõppe perioodiks või kogunenud tarkuse kasutamiseks kontaktõppe ja distantsõppe lõimimisel!

Soovitused on kirja pandud Pärnu linna haridustöötajate ja tugispetsialistide poolt ning need on suunatud õppimises enam toetust vajavale õpilasele.

Infomaterjalist leiavad loodetavasti meeletuletust ja häid nippe nii lapsevanemad kui ka haridusvaldkonna töötajad.

Soovitused kooli õpetajale

- Kasuta võimaluse piires juba tuttavaid keskkondi, võimalusel järgi samu rutiine. Kindlad kokkulepped mis alati kehtivad on väga olulised.
- Lepi kolleegidega koolis kokku, millised õpikeskkondi kasutad. Väldi liigset killustumist, see ajab õpilased segadusse. Kasuta e-maili asemel keskkondi, mis lubavad õpilasel lihtsalt ülesandeid täita, näiteks GoogleDocs. Need salvestuvad koheselt ja säilitavad materjalid, nii ei lähe õpilaste tööd kaduma ja on lihtne anda tagasisidet ning võimaldab õppetööd individualiseerida.
- Loo struktureeritud keskkond, et noorema astme õpilastel ja haridusliku erivajadusega õpilasel oleks kergem kohaneda uues olukorras (ideaalis võiks õppetöö toimuda ühes kindlas keskkonnas).
- Vähem on rohkem - mõtle sügavuti läbi, mida õpilane peab antud klassis kindlasti omandama (tutvustavad- ja silmaringi avardavad ülesanded võib jätta vabatahtlikuks lisaülesandeks) ning harjutage, harjutage ja kinnistage neid teemasid.

- Võimalusel vii õppetöö läbi videotundidena, siis laps näeb ja kuuleb oma õpetajat ning vastupidi.
- Suhtu paindlikult õpilase vajadusse/võimalusse osalemiseks õppetöös videotunni väliselt (kaalu, kas videotunni järgsed kodutööd on kõigile õpilastele tingimata vajalikud ja kes peaks kodutöö kaudu õpitud kinnistama).
- Ole kursis õpilase üldise päevakoormusega oma tunni töid planeerides ning võimalusel moodustada vastamistel õpilastest väiksemad grupid.
- Kogu ainetunnis õpitav peab olema igale õpilasele sooritatav 45 minutiga. Õpilased, kes vajavad rohkem aega ja juhendamist, õpivad ju individuaalse õppekava alusel ja neile ongi vajalikud võimeid arvestavad ülesanded. Koosta väga lihtsad, lühikesed ja konkreetsed tööjuhendid igale ülesandele.
- Kehtesta arukas ajapiirang ülesannete täitmisele e-keskkondades. Lapsed on erinevad - mõni laps saab ülesande tehtud 30 minutiga, teine vajab selleks aega kaks tundi.
- Anna vanemale kiiresti tagasisidet kui on märgata puudulikke kodutöid (rohkem kui kolm ja enam korda).

- Haridusliku erivajadusega õpilased peaksid teadma päevakava ja -plaani võimalikult varakult, s.h. ka pause, mis tulevad tegevuse käigus ja mida nad teaksid oodata. Muudatustest tegevustes peaks teavitama vähemalt eelmisel koolipäeval.
- Jaga julgelt muret/ebakindlust/kahtlusi tugispetsialistiga, aga vajadusel ka lastekaitse spetsialistiga! Me oleme meeskond, kes töötab ühise eesmärgi nimel!
- Väga oluline on koostöö lapsevanemaga. Vanem ootab selgeid juhtnööre, võimalust õpetajaga suhelda, paindlikku lähenemist. Lastevanematele edastatud nädala tööplan annab vanematele võimaluse paremini oma last distantšõppe ajal abistada.
- Püüdke mitte võtta kolleegidega või lapsevanematega suhtlusel kõike kuulnud isiklikult. Eriolukorra ajal on meie kõigi emotsioonid võimendunud.

Soovitused koolilapse vanemale

- Taga õpilasele päevarežiim ja rutiin, aita paika saada töö- ja puhkeaeg, miks mitte ka töö- ja puhketsoon. Koolipäev algab ka distantsoõppel hommikul, mitte peale lõunat kell 14.00. Seda rutiini peaksid vanemana rakendama, sest õpiharjumused aitavad eelkõige last. Vajadusel palu abi oma kooli tugispetsialistilt.
- Kindel päevakava on suureks abiks kõigile. Kokkuleppeid võib ka oma lapsega sõlmida kirjalikult - meie pere tunniplaan vms..
- Usalda, aga kontrolli ning toeta. Laps võib küll öelda, et tal on kõik hästi, tööd esitatud ning õppimine korras, kuid ilma kontrollimata võib mingil hetkel üllatusi ette tulla. Laps vajab motiveerimist, huvi tundmist, toetamist, mõistmist, koosolemise ja -tegemise tunnet.
- Julgusta last küsima abi (õpetaja, kaasõpilane, lapsevanem). Võta vastutus lapse igapäevase elukorralduse ja õppes osalemise eest, nii toetad ja vormid lapse tulevikku.

- Abi küsida on alati väga ok – teised inimesed ei pruugi aru saada, et abi vaja on.
Probleemide ja küsimuste korral palun pöördu koheselt õpetaja, klassijuhataja, tugispetsialisti või kooli poole (vältides oma rahulolematuse väljaelamist sotsiaalmeedias - probleemi see ei lahenda).
Kõik vajalikud kontaktid leiate kooli koduleheküljelt. Abi küsimine ei ole nõrkus vaid tugevus. Palun ära luba murel suureks kasvada!
- Lapsevanem ei ole oma lapse õpetaja, seega jäta keeruliste teemade selgitamine õpetajale (pöördumise ja julgustage ka last vajadusel pöörduma õpetaja, klassijuhataja või tugispetsialisti poole korral).
- Ole lapsele õppimises toeks ning hoia silma peal lapse hinnetel ja koduülesannetel ka e-Kooli/Stuudiumi vahendusel.

- Lapsed vajavad ka pause erinevate õppeainete vahel, nad väsivad.
- Panusta järjepidevalt positiivsete peresiseste suhete hoidmisele. Lapse jaoks on määrava tähtsusega, mis toimub tema kodus keskkonnas ning milline meelestatus valitseb.
- Kaasa lapsi igapäevategevustesse kodus, usaldage neile mingid kodutööd (koristamine, nõude pesemine, pesu kuivama riputamine, kaasake toiduvalmistamisse jne) ja mõtle ka enda vajaduste peale.
- Erinevate tunnete tundmine keerulises olukorras on täiesti OK ja nende väljendamine samuti. Tuleta lapsele meelde, et erinevate tunnete tundmine (hirm, kurbus, igatsus, segadus, rõõm jne.) ja väljendamine on täiesti lubatud. Lubamatu on ainult oma tunnetega arvestamine. Õpeta last keerulises olukorras lähedaste tunnetega arvestama.

Soovitused kooli tugispetsialistile

- Tunne huvi iga õpilase puhul ise, ära oota kuni koolist või lapse kodust helistatakse. Paku tuge ja toetust nii õpetajale kui ka vanemale. Tihtipeale ei pruugi ei vanem ega ka õpetaja isegi osata nõu saamiseks abi küsida, kuid võtaksid selle siiski hea meelega vastu. Nii palju kui on inimesi, on ka arvamusid ning sinu poolt pakutud idee või lahendus võib hoopis sobilikum olla.
- Suhtle tihedalt õpetajatega (klassijuhatajatega), kooli HEV-meeskonnaga, lastekaitse ja noorsoopolitseiga, vaheta infot operatiivselt. Otsige koos tulemuslikke sekkumismeetodeid ja lahendusi. Vahenda informatsiooni osapoolte vahel targalt ja delikaatselt, anna koostööpartneritele tagasisidet.

- Süvene probleemi olemusse, arvestades lapse vajadusi ja tema sotsiaalse võrgustiku võimalusi.
- E-nõustamise keskkond peaks olema ühe asutuse sees ühtne või kokkulepitud teatud kindlad valikuvariandid. Samamoodi nagu õpetajad kasutavad video tundideks kokkulepitud keskkondi. Mida ühtsem süsteem seda kergem on õpilastel, lapsevanematel ja sinu kolleegidel koolis.
- Meeskonnatöö ning kiire info liikumine on ülimalt olulised. Vaheku suhtlemine videosilla vahendusel ning telefoni teel on ilmselt efektiivsemad. E-kirjad võtavad rohkem aega ning info võib jääda puudulikuks, eriti, kui olukord nõuab kiiremat tegutsemist. Õpilaste, õpetajate, lapsevanemate toetamine peaks olema süsteemne ning järjepidev.

- Meeskonnasisene tööjaotus väga oluline – kooli HEV-meeskonnal peab jooksvalt olema ülevaade kitsaskohtadest ning nendega tegelemine peab olema kogu aeg nõ. töös.
- Hoia suure vaevaga loodud head kontakti nende õpilastega, kellega koolis töötasid! Juba eelnevalt loodud isiklikud suhted on keerulistes olukordades abiks. Erinevad lapsed eelistavad erinevaid suhtluskanaleid - meie peame olema kohanemisvõimelised.
- Püüdke mitte võtta õpetajate ja lastevanematega omavahelises suhtluses kõike kuuldut isiklikult, eriolukorra ajal on meie kõigi emotsioonid võimendunud.
- Toetu oma kolleegidele ja hoidke iseennast, teineteist ja üksteist!

Soovitused õpilasele

- Pinguta ja sa saad hakkama! Suhtle klassikaaslastega, õpetajatega, vanematega. Küsi abi julgelt ka mitmelt osapoolelt. Ole järjepidev ja anna endast parim.
- Oska puhata ka väljaspool interneti maailma: meisterda, tee süüa, joonista, mängi õe/vennaga või neljajalgse sõbraga ja miks mitte ka vanematega, aita vanemaid ja võimalusel käi õues.
- Loo omale päevakava. Harju regulaarselt vaatama ka e-kooli hinnetelehte - jooksvas uudistevoos võib mõni asi kahe silma vahele jääda. Nii on lihtsam end motiveerida ja asju järjepeal hoida.
- Koosta endale plaan, millal õpid, mis järjekorras õpid ja millal teed midagi muud. Pea plaanist kinni! Õpi päeva esimeses pooles. Nagu juba koolikäimisest meeles, siis õppetöö ja tunnid lähevad enne lõunat palju kiiremini ja ladusamalt.
- Õpi alati ära kõik, mis õppimiseks antud, sest muidu hakkavad tegemata ülesanded kuhjuma ja teed oma elu ise keeruliseks.

- Jaota oma tegevused ja ülesanded etappideks ehk osadeks.
- Kui on õppimises abi vaja – küsi seda! Vahest jäävadki mõned asjad arusaamatuks see on normaalne. Abi saad küsida klassikaaslastelt, klassijuhatajalt, õpetajatelt ja koolipsühholoogilt ning koolisotsiaalnoustajalt. Telefoninumbrid ja e-posti aadressid leiad kooli kodulehelt kontaktide ja/või Pärnu Õppenõustamiskeskuse lehelt (www.onk.ee).
- Eeskirjad võivad küll tunduda igavad, aga need on täitmiseks meie kõigi jaoks, ka sinu jaoks. Ole hea ja pea neist kinni!
- Mõtle, kes on need sinu inimesed, kellelt võid alati nõu küsida, kellega suhelda? (pere, koolipersonal, klassikaaslased). Võta julgus kokku ja kirjuta või helista.
- Sa oled tubli!

Ettepanekud ja soovitused koolipidajale, kooli juhtkonnale, kooli haridustehnoloogile

- Pööra enam tähelepanu koolides kasutatavate ja olemasolevate veebiplatvormide ning soetatud digivahendite sihtotstarbelisele kasutamisele suuremas ja intensiivsemas mahus. Vajadusel olemasolevat arendades ja pidevalt täiustades.
- Leia koostöös teiste koolide spetsialistidega paar kõige paremini toimivat veebikeskkonda, milles Pärnu linna üldhariduskoolide õpetajad ja õpilased võiksid toimetada ning koostage ka kasutusjuhend lapsevanematele.
- Koosta kasutusjuhend kõigi veebikeskkondade kohta, mida teie kool distantsõppe ajal kasutab. Tee kasutusjuhendid kättesaadavaks õpetajatele, õpilastele ja lastevanematele.

- Korralda koolisiseseid arvutikursusi lastevanematele (erinevad õppeplatvormid, Microsoft Office alused jm vajalik), et lapsevanem oskaks toetada oma lapse e-õpinguid.
- Korralda regulaarselt distantsioonõppe päevi/tunde, et harjutada/täiustada/säilitada kooli ja õpilaste valmisolekut e-õppele üleminekuks.

Soovitused lasteaia õpetajale

- Distantõppele üleminekul anna lapsevanemale teada, millised oskused ja teadmised lähima kuu jooksul tuleks juurde õppida ja mis on kõige olulisem. Parem oleks anda soovitused kirjalikult (paberkandjal või e-posti teel), sest need ei pruugi meelde jääda.
- Anna lapsevanemale teada, millised oskused on laps kindlalt omandanud ja mida on suuteline iseseisvalt tegema.
- Anna näidisülesandeid ja erinevaid allikaid materjali leidmiseks nädala kaupa.
- Koosta lastevanematele mõeldud materjalidele täpsustavad juhised. Mis meile õpetajatena võib tunduda nii ilmselge, võib vanemates tekitada hoopiski segadust või küsimusi.
- Lapsele mõeldud õppematerjalid koosta lihtsad, kindlasti näitlikusta. Ülesanded koosta mitte enam kui kahest tööetapist (näiteks kunstitöö puhul värvimine ja liimimine, mitte lõikamine, värvimine, liimimine ja rebimine ühes töös koos) – muidu kaob lapsel huvi ja püsivus.

- Õpetajana arvesta, et haridusliku erivajadusega lastele pole alati parimaks õppevahendiks tööleht vaid põnevad, reaalsed ja materialiseeritud mängud.
Näiteks arendusrühma lastele meeldib väga tegutseda mannaga (seda ühest kausist teise kallata, sealt seest nõöpe, lamineeritud pilte või väikesi esemeid otsida, sorteerida ja kategoriseerida).
Julgusta vanemaid lastega taolisi mängu mängima!
- Leia sobiv moodus ja viis tagasiside hankimiseks ning lapsevanema ja lapse tunnustamiseks.
- Distantstõppe ajal on õige aeg valmistada õppemänge/õppematerjale, planeerida edaspidiseid tegevusi, teha kokkuvõtteid, täiendada õpetaja arengumappi.
- Hoia vaim erksana: loe, mängi pereliikmetega lauamänge, tee meelepäraseid tegevusi. Ära unusta lähedasi, sõpru ja kolleege - helista neile aegajalt. Toitu tervislikult, puhka piisavalt. Liigse ärevuse või masenduse tekkimisel otsi abi.

Soovitused lasteaialapse vanemale

- Kindel päevaplaan ja rutiin distantsoõppe ajal on väga tähtsad. Koostage koos lapsega päevaplaan ja järgige seda. Kujundage kodus välja igapäevane rutiin ja lapse motiveerimise/innustamise viisid.
- Lapse õppimisega seotud tegevusprotsessides olge ise õhinas, innustunud ja osavõtlik, andes oma olekuga märku, et see on vahva.
- Jaota tegevused/ülesanded kolmeks:
 - ★ teemakohased ülesanded, millega laps iseseisvalt, ilma teie abita, toime tuleb (sorteerimine, värvimine, voolimine, lõikamine, rebimine, pusled, kohese tagasisidega õppemängud arvutis vm)
 - ★ ülesanded/tegevused koos täiskasvanuga, milles õpitakse midagi uut, toetudes juba omandatud oskustele (koostegevuses)
 - ★ õpitud oskuste ja teadmiste kinnistamine igapäevastes praktilistes tegevustes täiskasvanu kõrval, neid tegevusi kommenteerides ja küsimustega suunates ning õiget hääldest, sõnavara ja väljendusoskust toetades (nt sorteerimine: noad, kahvlid, lusikad; suured ja väikesed lusikad, mitu on?; laua katmine perele, kui palju ja milliseid nõusid vaja?; külmkapi korrastamisel rühmitamine ja üldnimetuste leidmine: piimatooted, lihatooted, köögiviljad jne)..

- Õppetöö materjalid vajavad palju näitlikustamist. Haridusliku erivajadusega lapsel ei pruugi koheselt tekkida ülesandest nõ täit pilti, mistõttu tuleb esimesed ülesanded kindlasti teha lapsega koos läbi ja pakkuda talle abi. Vajadusel võta appi näiteks ka reaalsed asjad (näiteks väikesed pallid või arvutuspulgad arvutamisel vms).
- Laps õpib jäljendades ning koos tegutsedes. Tee lapsega koos ka kõige igapäevasemaid tegevusi. Näiteks lase pesu kuivama pannes pesulõkse klõpsata. Sealjuures saada oma tegevusi kõnega ja vasta lapse uudishimulikele küsimustele.
- Varu suurel hulgal kannatlikkust. Laps käitub kodukeskkonnas hoopis teisiti kui lasteaias. Seetõttu erineb ka õppimisstiil ja – tahe.

- Kindlasti tuleb meeles pidada, et haridusliku erivajadusega lapsed väsivad ruttu. Seetõttu ei tohiks last pikalt paigale (ülesandeid tegema) sundida. Kasuta aja määramiseks taimerit (näiteks kodus sobib selleks munakeedukell), et ka lapsel oleks kindlam ülevaade õppetööle kuluvast ajast. Pigem tee lühemaid pause rohkemate aegade tagant, kui üks pikk paus peale pikka õppetööd. Pigem vähem, aga järjekindlalt.
- Julgusta last abi küsima! Mõnikord võib olla abi küsimine lapse jaoks suur julgustükk ja seda tuleb tunnustada.
- Tunnustage ja motiveerige last.

Soovitused lasteaia tugispetsialistile

- Tunne huvi murelapse puhul ise, ära oota kuni lasteaiast või lapse kodust helistatakse. Paku tuge ja toetust nii õpetajale kui ka vanemale. Tihtipeale ei pruugi ei vanem ega ka õpetaja isegi osata nõu saamiseks abi küsida, kuid võtaksid selle siiski hea meelega vastu. Nii palju kui on inimesi, on ka arvamusi ning sinu poolt pakutud idee või lahendus võib hoopis sobilikum olla.
- Aita õpetajal leida konkreetsele lapsele sobiv raskusaste ja ülesannete maht.
- Abista õpetajat vajadusel sobiva materjali leidmisel.
- Analüüsi koos õpetajaga lapsevanemalt saadud tagasisidet ja korrigeerige vajadusel raskusastet või mahtu.

Toetav materjal distantsõppe korraldamiseks

<https://www.innove.ee/blogi/info-nouanded-ja-materjalid-opetajatele-distantsoppe-korraldamiseks/>

<https://www.innove.ee/uudis/kkk-lapsevanemale-koduoppest/>

<https://www.innove.ee/uudis/uus-video-pakub-eriolukorra-ajal-lapsevanematele-emotsionaalset-tuge/>

<https://www.innove.ee/uudis/uued-videod-10-nouannet-opetajale-ja-lapsevanemale-distantsoppega-toimetulekuks/>

<https://www.innove.ee/blogi/koolilapsele-nouandeid-koroonakriisi-ajal-hasti-toime-tulemiseks/>

<https://www.innove.ee/uudis/video-kooliopilastele-nouanded-distantsoppega-toimetulekuks/>

<https://www.innove.ee/blogi/innove-rajaleidja-kuidas-luua-lapsega-usalduslik-kontakt-video-vahendusel/>

<https://www.innove.ee/uudis/soovitusi-koolide-tugispetsialistidele-noustamine-peab-jatkuma-ka-eriolukorras/>

<https://www.innove.ee/uudis/veebiseminarid-distantsoppe-korraldamisest-lisatuge-vajavatele-lastele/>

Tänuõnad soovitude jagajatele:

Lasteaed Pillerpall

Lasteaed Pöialpoiss

Liblika LA logopeed Anne Villsaar

Tammsaare Kooli logopeed Jelena Paegle

Pärnu Vanalinna Põhikool

Paikuse Põhikool

Kuninga TN Põhikool

Ülejõe Põhikool

Pärnu Õppenõustamiskeskuse tugispetsialistid

Innove Rajaleidja keskus Pärnus juht Lea Mardik